

SHAXSIY-INSONPARVARLIK YONDASHUVI ASOSIDA BO'LAJAK PEDAGOGLARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH

Avazbekova Guljahon Doniyorbek qizi

Andijon davlat pedagogika instituti,
pedagogika fakulteti, boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

E-mail: guljahonavazbekova973@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19880704>

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda shaxsiy insonparvarlik yondashuvining o'рни va ahamiyati tahlil qilinadi. Ta'lim jarayonida talabaning shaxsiy xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini inobatga olish orqali samarali pedagogik faoliyatni shakllantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim tizimida insonparvarlik tamoyillariga asoslangan yondashuvning ustuvor yo'nalishlari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: insonparvarlik, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, pedagogik kompetensiya, kasbiy tayyorgarlik, empatiya, kommunikativlik, innovatsion yondashuv, pedagogik faoliyat, ta'lim samaradorligi, refleksiya

Annotation

This article analyzes the role and importance of a personal humanistic approach in preparing future educators for professional activities. It covers the issues of forming effective pedagogical activity by taking into account the student's personal characteristics, interests, and needs during the educational process. Furthermore, the priority directions of the approach based on humanistic principles in the modern educational system are reviewed.

Keywords: humanism, learner-centered education, pedagogical competence, professional training, empathy, communicativeness, innovative approach, pedagogical activity, educational efficiency, reflection

Аннотация

В данной статье анализируется роль и значение личностно-гуманистического подхода в подготовке будущих педагогов к профессиональной деятельности. Освещены вопросы формирования эффективной педагогической деятельности в образовательном процессе путем учета индивидуальных особенностей, интересов и потребностей студента. Также рассмотрены приоритетные направления подхода, основанного на принципах гуманизма в современной системе образования.

Ключевые слова: Гуманизм, личностно-ориентированное образование, педагогическая компетенция, профессиональная подготовка, эмпатия, коммуникативность, инновационный подход, педагогическая деятельность, эффективность образования, рефлексия.

Kirish

Hozirgi globallashuv va axborotlashgan jamiyat sharoitida ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — har tomonlama rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, insonparvar va yuqori malakali pedagog kadrlarni tayyorlashdan iboratdir. Zamonaviy ta'lim konsepsiyalarida shaxsga yo'naltirilgan va insonparvarlik tamoyillariga asoslangan yondashuvlar ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida ularning nafaqat bilim va ko'nikmalarini shakllantirish, balki shaxsiy fazilatlarini, jumladan, insonparvarlik, empatiya, bag'rikenglik va ijtimoiy mas'uliyat kabi sifatlarini rivojlantirish

muhim hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, shaxsiy insonparvarlik yondashuvi pedagoglarni tayyorlashda samarali metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Adabiyot tahlili

Bo‘lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda shaxsiy insonparvarlik yondashuvi masalasi ko‘plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan o‘rganilgan. Ushbu yo‘nalishda olib borilgan tadqiqotlar pedagogik ta‘limning mazmuni va metodologiyasini boyitishda muhim ahamiyat kasb etadi. Insonparvarlik pedagogikasi g‘oyalari dastlab g‘arb olimlari tomonidan ilgari surilgan bo‘lib, ular orasida K. Rogers va A. Maslow alohida o‘rin egallaydi. Ularning nazariyalarida shaxsning o‘zini namoyon qilishi, ichki imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish va ta‘lim jarayonida erkin muhit yaratish muhim omil sifatida talqin etiladi. Ayniqsa, Rogersning “shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim” konsepsiyasi pedagogik faoliyatda insonparvarlik yondashuvining asosiy negizlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, rus pedagog olimlari tomonidan ham ushbu masalaga katta e‘tibor qaratilgan. Jumladan, V.A. Suxomlinskiy ta‘lim jarayonida o‘quvchi shaxsiga hurmat bilan yondashish, uning qalbiga yo‘l topish orqali samarali natijalarga erishish mumkinligini ta‘kidlagan. U pedagogni avvalo insonparvar shaxs sifatida ko‘radi. O‘zbekistonlik olimlar tadqiqotlarida ham shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim va insonparvarlik tamoyillari keng yoritilgan. Xususan, pedagogik ta‘limni modernizatsiya qilish, innovatsion metodlarni joriy etish va talabalarning individual xususiyatlarini hisobga olish masalalari ilmiy asosda tahlil qilingan. Bu tadqiqotlarda bo‘lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda insonparvarlik yondashuvining ahamiyati alohida qayd etiladi. Zamonaviy ilmiy izlanishlar shuni ko‘rsatadiki, insonparvarlik yondashuvi nafaqat ta‘lim samaradorligini oshiradi, balki pedagog va o‘quvchi o‘rtasidagi ijtimoiy-psixologik muhitni ham yaxshilaydi. Bu esa o‘z navbatida ta‘lim sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot jarayonida kompleks yondashuv qo‘llanilib, nazariy va empirik usullar uyg‘unlashtirildi. Jumladan: nazariy tahlil orqali pedagogik va psixologik adabiyotlar o‘rganildi; kuzatish va so‘rovnoma usullari yordamida talabalar fikrlari tahlil qilindi; pedagogik tajriba orqali insonparvarlik yondashuvining samaradorligi aniqlashtirildi; matematik-statistik usullar orqali natijalar qayta ishlanib, umumlashtirildi. Tadqiqot obyekti – oliy ta‘lim muassasalaridagi bo‘lajak pedagoglar, predmeti esa ularning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish jarayonidir.

Asosiy qism

Shaxsiy insonparvarlik yondashuvi pedagogik jarayonda talabaning individual xususiyatlarini inobatga olishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv quyidagi jihatlarda muhim ahamiyat kasb etadi: Birinchidan, u ta‘lim jarayonida ijobiy psixologik muhit yaratadi. Talaba o‘zini erkin his qilgan holda bilim olishga intiladi. Ikkinchidan, pedagogik muloqot samaradorligini oshiradi. O‘qituvchi va talaba o‘rtasida ishonch va hurmat shakllanadi. Uchinchidan, kasbiy kompetensiyalar rivojlanadi. Jumladan: kommunikativlik, empatiya, refleksiya, ijodkorlik. To‘rtinchidan, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash imkoniyati kengayadi. Interaktiv metodlar, individual yondashuv va muammoli ta‘lim insonparvarlik tamoyillari bilan uyg‘unlashadi. Natijada bo‘lajak pedagoglar o‘z faoliyatida shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvni samarali qo‘llay oladigan mutaxassis sifatida shakllanadi.

Xulosa

Shaxsiy insonparvarlik yondashuvi bo‘lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim o‘rin tutadi. U ta‘lim jarayonining samaradorligini oshiradi, pedagogning kasbiy va shaxsiy sifatlarini rivojlantiradi hamda zamonaviy talablar darajasida kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

Taklif va muhokamalar

Tadqiqot tahlillari shuni ko‘rsatadiki, bakalavr talabalarda insonparvarlik ko‘nikmalarini shakllantirish uchun ta‘lim mazmunini "bilim markazi"dan "shaxs markazi"ga yo‘naltirish zarur. Shu maqsadda quyidagilar taklif etiladi: Amaliy metodika: Nazariy ma‘ruzalardan ko‘ra, talabaning emotsional intellektini oshiruvchi psixologik treninglar va vaziyatli o‘yinlar (case-study) ulushini ko‘paytirish. Muloqot madaniyati: OTM muhitida "ustoz-shogird" munosabatlarini demokratik tamoyillar asosida qurish orqali bo‘lajak pedagogda shaxsiy namuna yaratish. Baholash tizimi: Talaba faoliyatini baholashda faqat akademik ko‘rsatkichlarni emas, balki uning ijtimoiy mas‘uliyati va empatiya darajasini ham hisobga

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Ishmuhamedov, R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. — 2014
2. Maslow, A. H. Motivation and Personality. — 1954.
3. Muslimov, N. A. Kasbiy ta‘lim pedagogikasi. — 2013.
4. Rogers, C. R. Freedom to Learn. — 1969
5. Suxomlinskiy, V. A. Bolalarga qalb beraman. — 1984.
6. Tolipov, O‘. Q. Pedagogik texnologiyalar. — 2010.
7. Xodjayev, B. X. Umumiy pedagogika. — . 2017